

Motion till riksdagen

1989/90:U654

av Ragnhild Pohanka och Inger Schörling

(båda mp)

Kurderna

Förtrycket av minoriteter finns på många håll i världen. Det följer överallt samma mönster. Mänskliga rättigheter kränks, naturen skövlas, tvångsflyttningar, språkligt förtryck, utbildningsförtryck, fängelse, tortyr, "försvinnanden" och mord av dödsskvadroner är inte ovanligt.

När ordet minoriteter nämns tänker man först på aborigines i Australien, indianer i Amazonas eller pygméer i Afrika, minoritets- och ursprungsfolkningar, som utsatts för ofattbart förtryck med hög sjukdomsfrekvens, dödlighet, upprättande av reservat, samt brottslighet och alkoholism som förödande biverkningar.

Men det finns ett stort folk på minst 25 miljoner, kurderna, som är bosatta i fem länder; Iran, Irak, Turkiet, Syrien och Sovjet, som trots århundradens frihetskamp bevarat sin värdighet, sin tro på framtiden och sina krav att få tala sitt språk, bo kvar i sitt land och utöva sin kultur.

De bor sedan årtusenden i sitt land, Kurdistan, men har gång på gång förföljts och mist sina rättigheter. Senast skedde detta vid Ottomanväldets fall, när de allierade vid fredsfördraget i Lausanne 1923, trots löften om en viss autonomi, delades. Sedan dess har förtrycket bara ökat och i dag ser det svårare ut än någonsin. Detta sargade folk behöver världsoinionens stöd. Miljöpartiet anser att kurdfrågan i sin helhet måste tas upp i FN.

I Irak såg det före kriget mellan Iran-Irak bättre ut för kurderna, de hade egna skolor och fick utöva sin egen kultur. Men under kriget Iran-Irak led kurderna oerhört och många strider utkämpades på kurdiska områden. Efter vapenstillståndet vände sig vreden både i Irak och Iran mot de egna kurderna. I Irak har hundratals byar jämnats med marken och invånarna tvångsflyttats till läger eller nya bosättningar, även till ökenområdena i södra Irak. Gasbombningar med kemiska vapen har också förekommit, bl.a. den mest kända i Halabja den 16 mars 1988. Irak måste få stark kritik av FN för sin behandling av kurderna.

I Iran hoppades man, då Khomeini kom, att förbättringar skulle komma med den nya regimen, men även där ökar repressalier, försummanden, dödsdomar och tortyr. Massavrättningar har förekommit i Iran, både av iranska oppositionella och av kurder. En iransk kvinna berättade för mig: "En oppositionell iranier skjuts med en kula, medan en kurd skjuts med två". Miljöpartiet anser att Sverige ska fördöma massavrättningarna. Turkiet och Irak

har en överenskommelse att soldater får överskrida gränsen från båda håll för att "jaga" kurder.

Svenska riksdagen har uttalat sig mycket förstående i betänkandet UU:5 1989 om mänskliga rättigheter beträffande Turkiets "demokratiseringsprocess". I februari 1989 deltog jag i en resa till Turkiet med riksdagsledamöter. Enligt ett flertal verksamma advokater i olika städer i Turkiet, enligt MR organisationer i tre städer och enligt f.d. fångar är tortyr satt i system i fångelserna i Turkiet. I februari 1989 undertecknade Turkiet FN-konventionen mot tortyr, men enligt nya rapporter har ingen förbättring skett. Man har även använt gas i de turkiska bergen och förtrycket och förföljelserna ökar, även mot den stora grupp kurder (flera 100.000) som bor i Konya, ett landskap söder om Ankara. Fackföreningsledare, kommunister och oppositionella fängslas och journalister ställs inför rätta. Mer än 2.700 journalister har fängslats sedan 1983 och även om de flesta har släppts, har en ganska stor grupp både fängslats och torterats. Tryckfriheten är mycket begränsad.

Förtryck sker också av de irakiska kurder som flydde från Irak till Turkiet undan gasbombningarna. De är fängslade i små tält eller trånga hus i tre läger bakom taggtråd. De får otillräckligt med mat, medicin och värme. Förgiftningar av bröd har förekommit i två läger och man låter inte UNHCR eller Röda Halvmånen aktivt stödja och hjälpa flyktingarna. Lägren bör ställas under FN:s beskydd och flyktingarna erbjudas en framtid i Turkiet eller i andra länder.

I Syrien finns 900.000 kurder, som också lever under polisförtryck, förföljelse, äsiktspörtryck, hot om fängelse och tortyr.

Iran, Irak, Syrien och Turkiet borde behandlas i FN:s kommission om de mänskliga rättigheterna och i Europarådet.

Miljöpartiet anser också, att Sverige ska ordna sin egen kurdfråga genom att ge kommunarresterade en rättegång. Nu kanske även Europarådet anser, att kommunarresten varat under så lång tid, att det är ett frihetsberövande. Först då kan en rättegång hållas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att Sverige skall ta upp kurdfrågan i sin helhet i FN med den bakgrund som behandlas i motionen,
 2. att riksdagen hos regeringen begär att Sverige tar upp Irans, Iraks, Turkiets och Syriens behandling av sin kurdiska befolkning i Europarådet,
 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tortyr, fängslande och avrättningar i dessa länder och att internationella initiativ för en humanisering tas,
 4. att riksdagen begär att regeringen hos FN begär att UNHCR skall ta över ansvaret för de kurdiska flyktinglägren i Turkiet.
- [att riksdagen hos regeringen begär förslag till en slutlig lösning av den svenska kommunarresten enligt vad i motionen anförts.]

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90
U654

Ragnhild Pohanka (mp)

Inger Schörling (mp)